

1. Kilder og terminologi

Denne rapport er resultatet af en undersøgelsesmission til Gambia i november 2019, hvis resultater blev kombineret med akademiske undersøgelser, rapporter fra ngo'er, civilsamfundsorganisationer og internationale organisationer samt artikler i lokale og internationale medier, der er offentliggjort på nettet. Derudover er der lovttekster samt et interview med en akademisk forsker, som er ekspert i LGBTI-personers situation i visse afrikanske lande, herunder Gambia. Retstilstanden er veldokumenteret og fylder derfor meget i vestlige fremstillinger. Kilderne til konkrete hændelser og individuelle opfattelser af situationen er mere sparsomme. Der er som følge heraf betydelige mangler og usikkerhed.

Afrika har generelt et relativt homofobisk image, i hvert fald i den vestlige verden. Ifølge en undersøgelse om emnet, der er offentliggjort universitetet i Amsterdam, "støttes denne fremstilling af Afrika som homofobisk både af [afrikanske] traditionalister, der insisterer på, at homoseksualitet er et fænomen, der er importeret fra Vesten, og af vestlige medier, der fokuserer på homofobiske udtalelser fra afrikanske politiske og religiøse ledere. Disse to strømninger anerkender ikke, at der findes en intern debat og uenighed blandt afrikanerne om homoseksualitet."

Den offentlige debat om homoseksualitet i Gambia kan derfor fortolkes som en del af en antikolonial retorik, selv om love, der forbyder homoseksualitet, i sig selv er en kolonial arv. Homoseksualitet tematiseres i øvrigt nogle gange i Gambia i forbindelse med international (sex)turisme, hvilket gør det vanskeligt for de eksterne observatører at få pålidelige informationer under interviews i marken.

Ingen af de samtalepartnere, der blev mødt i Gambia, nævnte en nuanceret holdning eller mening hos medlemmerne af det gambiske samfund til LGBTI-personer, og de berørte heller ikke aspektet sexturisme. Disse samtalepartnere foretrak enten ikke at drøfte spørgsmålet om seksuelle minoriteter med en udenlandsk delegation, eller også skildrede de et dybt homofobisk samfund. De lokale medier offentliggør for deres vedkommende generelt artikler eller meninger, der fordømmer enhver homoseksuel praksis. Det er imidlertid mere end sandsynligt, at der bag den offentlige debat, som enstemmigt er imod enhver seksuel orientering uden for normen, eksisterer divergerende synspunkter såvel som mere nuancerede meninger og holdninger i den gambiske befolkning. Disse kunne desværre ikke dokumenteres.

Da formålet med denne rapport navnlig er at forstå udviklingen i situationen for LGBTI-personer, siden præsident Adama Barrow kom til magten i januar 2017, er de konsulterede skriftlige kilder med nogle få undtagelser blevet offentliggjort efter denne dato.

Selv om nogle af de konsulterede kilder anvender udtrykkene LGBTI (*lesbian, gay, bisexual, transgender, intersex*) eller LGBT, fokuserer størstedelen af dem på mænd, der har sex med mænd (MSM). Nogle få kilder omfatter også kvinder, der har sex med kvinder (KSK). De indsamlede oplysninger vedrører derfor primært LGB.

Vi har valgt udtrykkene LGB(TI) / MSM / KSK blandt de mange udtryk, der vedrører seksuel orientering og kønsidentitet. Vi bruger nogle gange udtrykkene "homoseksualitet", "homoseksuel", "lesbisk" eller "biseksuel", når de anvendes af informationskilden. Dette valg gør det ikke muligt at repræsentere hele spektret af situationer og opfattelser hos de berørte personer. Da størstedelen af kilderne ikke foretog en nærmere sontring, forekom denne løsning imidlertid at være den eneste tilgængelige for os. Men ifølge en undersøgelse om seksualitet i Gambia, hvor MSM blev interviewet, lever mange af dem i et forhold med en kvinde (kæreste eller kone) og identificerer sig ikke som "homoseksuelle" eller "bøsser" eller kan

ikke defineres som sådanne.

Endelig skal det bemærkes, at vi er klar over, at der er mangler i de tilgængelige kilder, som ikke gør det muligt for os at skildre situationen for LGB-personer i Gambia på en udtømmende måde.

2. Indledning: situationen under den tidligere præsident Yahya Jammeh

Yahya Jammeh kom til magten ved et kup i 1994 og derefter blev valgt til præsident i 1996. Han forblev i spidsen for Gambia, indtil han tabte valget i december 2016 til den nuværende præsident Adama Barrow.

Jammeh-styret var præget af talrige menneskerettighedskrænkelser, herunder tortur, vilkårlige arrestationer, kønsbaseret vold, tvungne forsvindinger og summariske henrettelser. I denne sammenhæng omfattede sikkerhedssystemet – der blandt andet består af hæren, politiet, *National Intelligence Agency* (NIA) og nogle paramilitære militser, herunder "*Junglers*" – de centrale aktører i dette undertrykkende system.

Mens en stor del af menneskerettighedskrænkelserne generelt blev ignoreret, lagde den tidligere præsident ikke skjul på sin fjendtlighed over for LGBTI-personer. Jammeh skærpede i løbet af sin 22-årige præsidentperiode gentagne gange de straffebestemmelser, der kriminaliserer forhold mellem personer af samme køn. I november 2014 vedtog hans regering en lov om fængsel på livstid for forbrydelsen "grov homoseksualitet", som f.eks. gjaldt for gentagelsesforbrydere.

Der er siden Jammehs afgang, som i øjeblikket lever i eksil i Ækvatorialguinea, blevet udført et vigtigt erindringsarbejde, navnlig via de offentlige høringer i *Commission Vérité, Réconciliation et Réparation* (kommission for sandhed, forsoning og genoprettelse). Præsident Barrow havde allerede inden valget lovet at ophæve eller ændre de undertrykkende love, som hans forgænger havde indført.

Hvordan har situationen for LGBTI-personer udviklet sig i Gambia mere end fire år, efter at demokratiet et vendt tilbage? Det er det, vi vil forsøge at belyse i denne rapport.

3. Retsgrundlag

Det gambiske retssystem er tredelt: det omfatter *common law*, sharia og sædvaneret.

Sharia gælder for muslimer (næsten 96 % af befolkningen) i familiesager (islamisk ægteskab, skilsmisse, forældremyndighed over børn, arv), og domme afsiges af islamiske domstole kaldet *Cadi courts*.

Sædvaneretten gælder for ikke-muslimske "indfødte gambiere" i forbindelse med traditionelt ægteskab, skilsmisse, arv, familieforhold, jordsiddelse og stamme- eller klanledelse. Disse love er uskrevne og varierer fra samfund til samfund. De afspejler sandsynligvis de roller, der traditionelt er tildelt mænd og kvinder.

De eneste domstole, der har beføjelse til at behandle straffesager, er de statslige domstole, som anvender *common law*.

Da straffeloven i øjeblikket er under revision, præsenteres den gældende tekst og det tilsvarende lovudkast nedenfor. De franske oversættelser er ikke officielle. De originale engelske artikler findes i bilaget, så læseren kan konsultere dem, hvis det er nødvendigt.

3.1. Forfatning

Gambias nuværende forfatning fra 1997 garanterer i sin artikel 17 grundlæggende, individuelle rettigheder og friheder for enhver person, uanset race, farve, køn, sprog, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, ejendom, fødsel eller anden status. Begrebet "køn" er ikke defineret deri.

Artikel 33 foreskriver beskyttelse mod forskelsbehandling, navnlig på grundlag af køn. Det understreges i denne artikel, at alle er lige for loven, at ingen lov må indeholde nogen bestemmelse, der er diskriminerende eller har diskriminerende virkninger, og at ingen må behandles på en diskriminerende måde af nogen person, der handler i kraft af en lov eller i udøvelsen af en offentlig funktion eller myndighed. Der er dog undtagelser, navnlig med hensyn til lovbestemmelser vedrørende familien (adoption, ægteskab, skilsmisse, begravelse, arv eller andre personretlige forhold). Tilsvarende gælder beskyttelsen mod diskrimination ikke for personer, der tilhører en bestemt "race" eller stamme, som anvender sædvaneret.

Artikel 23 om retten til privatlivets fred indeholder undtagelser fra denne ret, navnlig med det formål at beskytte sundhed eller moral eller forebygge forstyrrelser.

Udkastet til den nye forfatning, som blev fremlagt af forfatningsrevisionskommissionen, *Constitutional Review Commission* - CRC) efter mere end to års arbejde og offentlige høringer, blev forkastet af nationalforsamlingen den 22. september 2019. Det videre arbejde er endnu ikke fastlagt. En ny behandling af det afviste udkast forekommer ikke at være udelukket.

Selv om det endelige udkast indeholdt en række tilføjelser, præciseringer og ændringer til den gældende forfatning fra 1997, forblev indholdet af de bestemmelser, der kunne gælde for homoseksualitet, stort set det samme. Medlemmerne af CRC mente i øvrigt, at forfatningsudkastet – for at blive accepteret af befolkningen ved folkeafstemningen – måtte omgå visse spørgsmål, herunder spørgsmålet om LGBTI-personers rettigheder.

3.2. Straffelov

Straffeloven af 1933 indeholder henset til ændringen af 2005, hvor begrebet kvindelig homoseksualitet blev indført, flere paragraffer om forhold mellem mennesker af samme køn.

I § 144 fastsættes det, at enhver, der et unaturligt, kødeligt forhold eller lader en anden person have et unaturligt, kødeligt forhold med sig, er skyldig i en forbrydelse, der straffes med fængsel i 14 år. "Unaturligt, kødeligt forhold" omfatter: penetrering via anus eller mund, indføring af genstande i vulva eller anus med det formål at simulere sex, og enhver anden homoseksuel handling med personen. I henhold til § 145 straffes forsøg på sådanne handlinger med syv års fængsel.

I § 147 fastsættes det, at enhver, der gør sig skyldig i grov usømmelighed med en person af samme køn eller forsøger at få en person af samme køn til at begå en sådan usømmelighed med sig eller forsøger at foranledige, at en sådan usømmelighed begås med sig selv af en person af samme køn, det være sig privat eller offentligt, er skyldig i en forbrydelse, der straffes med fem års fængsel. "Grov usømmelighed" omfatter enhver homoseksuel handling.

Ved ændringen i 2014 blev der med tilføjelsen af § 144A indført begrebet "grov homoseksualitet". Der er tale om grov homoseksualitet, hvis offeret er under 18 år, hvis gerningsmanden er hiv-positiv, hvis gerningsmanden er forælder eller værge for offeret, hvis gerningsmanden har myndighed over offeret, hvis offeret er handikappet, hvis gerningsmanden er recidivist, eller hvis gerningsmanden indgiver eller har indgivet et stof til offeret med det formål at gøre det muligt for en person af samme køn som offeret at have et ulovligt, kødeligt forhold med offeret.

En person, der findes skyldig i grov homoseksualitet, kan idømmes fængsel på livstid.

De originale og komplette artikler findes i bilag 1.

3.2.1. Udkast til ny straffelov (status pr. 16.03.2020)

En ny udgave af udkastet til straffelov, *Criminal offences Bill 2020*, blev offentliggjort i den officielle tidende den 16. marts 2020, men er endnu ikke vedtaget. Ifølge en rapport, der blev offentliggjort af Law Hub i december 2020, blev lovforslaget trukket tilbage fra nationalforsamlingen, fordi det indeholdt bestemmelser, der kunne begrænse borgernes politiske rettigheder.

Det understreges i §§ 122 og 123 om forbrydelser mod naturen og forsøg på at begå sådanne lovovertrædelser, at enhver person, der foretager "unaturlige, seksuelle handlinger", lader sig udsætte for sådanne handlinger eller forsøg på at udføre dem, begår en lovovertrædelse, der kan straffes med to års fængsel ved domfældelse. "Unaturlige, seksuelle handlinger" omfatter "enhver homoseksuel handling".

§ 124, der har bevarer titlen "Usømmelig praksis mellem mænd", gælder både for mænd og kvinder. Det understreges, at enhver person, der begår en grov usømmelig handling med en person af samme køn eller tilskynder en person til at begå en sådan handling, enten med sig selv eller med en anden person af samme køn, det være sig privat eller offentligt, begår en lovovertrædelse, der straffes med to års fængsel. Forhold af "grov usømmelighed" omfatter enhver homoseksuel handling.

De originale og komplette artikler findes i bilag 2.

Udkastet omfatter to vigtige ændringer i forhold til den gældende straffelov:

- Bestemmelsen om grov homoseksualitet er ikke medtaget.
- "Homoseksuelle handlinger" betragtes ikke længere som forbrydelser, men lovovertrædelser. Straffen er nu to år i alle tilfælde.

Flere gambiske samtalepartnere mener, at regeringen ikke kunne fjerne forbuddet mod homoseksuelle forhold fra straffeloven, da det ville have fremkaldt en afvisning hos befolkningen.

I Gambias nationale rapport, der blev forelagt for FN's Menneskerettighedskommission i forbindelse med den universelle regelmæssige bedømmelse (UPR) i november 2019, havde de gambiske myndigheder tilkendegivet, at de ikke havde til hensigt at afkriminalisere homoseksuelle forhold, idet de erklærede, at "*GBTQ is not largely accepted in the Gambia and the Government does not plan to decriminalise it*". Siden da har regeringen gentaget sin holdning ved flere lejligheder og tilføjet, at den ikke engang overvejede at revidere lovene om homoseksualitet.

3.3. Håndhævelse af lovgivningen

De nuværende bestemmelser om bekæmpelse af forskelsbehandling beskytter ikke LGBTI-personer.

I 2019 og 2020 udtalte flere kilder, at der, siden præsident Adama Barrow kom til magten i begyndelsen af 2017, hverken har været retsforfølgelser af eller domfældelser over homoseksuelle på grundlag af love, der kriminaliserer forhold mellem mennesker af samme køn. Regeringen har forpligtet sig til ikke at bruge aktuelt gældende love til at retsforfølge LGBTI-personer. En universitetsforsker, der arbejdede på et projekt fra FN's Højkommissariat for Menneskerettigheder - det regionale kontor for Vestafrika (OHCHR-BRAO), der især vedrører Gambia,

taler om et "et uformelt moratorium om retsforfølgelse" af LGBT-personer, da myndighederne ikke længere skulle være interesserede i at iværksætte sådanne retsforfølgninger.

Den nationale menneskerettighedskommission (*National Human Rights Commission*; NHRC) vurderer i sin årsrapport for 2019, at staten har respekteret LGBTI-personers rettigheder, og at intet medlem af denne seksuelle minoritet er blevet udsat for en statssanktioneret arrestation eller intimidering.

Ifølge en gambisk netavis idømte domstolen i Kanifing i april 2021 imidlertid en senegalesisk statsborger syv års fængsel eller en bøde på 100.000 dalasis (ca. CHF 1770) for at have forsøgt at opnå et "unaturligt", kødeligt forhold til en anden mand. Den tiltalte, der erklærede sig skyldig, skal desuden betale en erstatning på 50.000 dalasis til sagsøgeren. Den afsagte fængselsstraf er den, der er fastsat i straffelovens § 145 for forsøg på sådanne forhold. Det har ikke været muligt at finde andre kilder, der berettede om denne straffesag. Samme avis havde allerede offentliggjort en artikel om sagen i november 2020.

4. Beskyttelse og adgang til domstolsprøvelse

4.1. Fra ordensmagts og sikkerhedsstyrkernes side

I 2019 udtrykte FN's Menneskerettighedskomiteé bekymring for, at LGBTI-personer i Gambia udsættes for vilkårlige arrestationer. Ifølge en universitetsforsker og en gambisk ngo kan LGBT-personer i Gambia ikke indgive en klage eller søge beskyttelse hos politiet, da de risikerer at blive ofre for afpresning.

En universitetsforsker nævnte eksemplet med mennesker, der blev angrebet af en gruppe naboer på grund af deres seksuelle orientering. De søgte hjælp på en politistation, hvor de blev tvunget til at betale betjentene for at undgå at blive anholdt.

Pengeafpresning og afpresning af LGBT-personer er ikke enestående for politiet, men ser ud til at blive praktiseret af alle sikkerhedsstyrker. Dette har ikke ændret sig, siden den nye regering tiltrådte, da embedsmændene stadig er de samme. Ud over penge afkræver embedsmænd også LGBT-personer tjenester, herunder seksuelle tjenester. Det skal bemærkes, at den gambiske befolkning generelt ikke har tillid til politiet, som de anser for at beskytte de mest korrupte embedsmænd.

4.2. Andre organisationer, der kan yde støtte til domstolsprøvelse

I modsætning til hvad der kan observeres i andre afrikanske lande, hvor homoseksuelle forhold er kriminaliseret, og hvor LGBTI-samfund organiserer sig og kræver rettigheder, er der ingen ngo'er eller foreninger til fremme eller beskyttelse af menneskerettighederne for LGBT-personer i landet. Der findes dog en lokal menneskerettigheds-ngo, som blandt andet fokuserer på anliggender relateret til LGBT-personers rettigheder.

På internettet findes der imidlertid en indsamlingskampagne, der er organiseret fra Danmark, til en organisation kaldet "*Voix sortie facile Gambia*", og som præsenterer sig selv som et "queer-kollektiv", der har base i Gambia og består af gambiere og senegalesere. Ifølge en opdatering i starten af marts 2021 havde kollektivet lejet et hus, som skulle fungere som et "fællesskabshus og sikkert sted". Det har ikke været muligt at finde andre kilder, der omtaler kollektivet.

I tilfælde af krænkelse af menneskerettigheder, der har fundet sted efter den 24. januar 2018, kan enhver indgive en klage til den nationale menneskerettighedskommission (NHRC). NHRC har en overrets (*high court*)

beføjelser og kan blandt andet iværksætte undersøgelser og anbefale afhjælpende foranstaltninger til regeringen. I november 2019, mens muligheden for at klage til NHRC var relativt ny, var der endnu ikke indgivet klager fra LGBTI-personer.

I juni 2020 opfordrede NHRC regeringen til at træffe foranstaltninger, navnlig på det juridiske plan, til beskyttelse af LGBT-personers menneskerettigheder i Gambia. Ifølge kommissionen bør staten endvidere beskytte LGBT-personer mod tab, fysisk eller psykisk skade eller misbrug fra andre medlemmer af samfundet. NHRC anbefalede også, at regeringen optrappede sin indsats for at bekæmpe diskrimination og vold mod LGBT-personer og samtidig skabe en tolerancekultur.

Med hensyn til menneskerettighedskrænkelser, der har fundet sted under Jammeh-styret, kan ofre henvende sig til **Truth, Reconciliation and Reparations Commission; TRRC** og til **Gambia Victim Center for Victims of Human Rights Violations** (Victims Center):

- TRRC har til opgave at undersøge menneskerettighedskrænkelser i løbet af Jammeh-styrets 22 år, udfærdige en upartisk historik samt overveje erstatning til ofre og fremme forsoning. TRRC blev indviet i oktober 2018 og indsamler vidneudsagn fra ofre for og gerningsmænd bag menneskerettighedskrænkelser. Den skal på dette grundlag udfærdige en endelig rapport og fremsætte henstillinger. Den er ikke ansvarlig for eventuelle retssager.

Høringerne tv-transmitteres, og vidner kan identificeres. Der kan træffes foranstaltninger for at sikre, at visse vidner ikke kan genkendes (stemmeforvrængning), og lukkede møder er også en mulighed. Nogle gange råder TRRC visse personer til ikke at vidne, men noterer sig deres udtalelser, som så kan indgå som bevismateriale. Selv om TRRC afholdt høringer om kønsbaseret vold i oktober 2019, havde ingen LGBTI-ofre vidnet i november 2019. Kommissionen forklarer, at seksuel vold er et stigmatiserende problem for ofre. En gambisk professor med bopæl i USA, der var opfordret til at vidne som ekspert for TRRC, henstillede ikke desto mindre til, at bestemmelserne mod forskelsbehandling af homoseksuelle personer skulle indføres i den nye forfatning. Det ser ud til, at der er planlagt en anden høring om kønsbaseret vold. TRRC forventes at afslutte sine høringer i maj 2021.

- Centeret for ofre repræsenterer interesserne for ofre for menneskerettighedskrænkelser under Jammeh-styret, navnlig i overgangsprocessen. Centeret indsamler blandt andet vidneudsagn fra ofre og tilbyder dem psykosocial støtte. Det udfører også arbejde til fremme af menneskerettighederne. Centeret for ofre, der blev indviet i april 2017, havde i november 2019 endnu ikke modtaget vidneudsagn eller anmodning om støtte fra LGBTI-personer. Centeret har imidlertid indsamlet vidneudsagn fra mænd, der er blevet seksuelt misbrugt i fængsler, hvilket ifølge organisationen er genstand for kraftig stigmatisering. Det går ud fra, at LGBTI-ofre ikke henvender sig, fordi de mener, at støtte til LGBTI-personer ikke er en del af organisationens mandat.

5. Sociopolitisk kontekst

Gambia har i dag mere end 2 millioner indbyggere, hvoraf lidt over halvdelen bor i et såkaldte "byområder" og lidt under halvdelen anses for fattige. Selv om den gambiske befolkning er etnisk heterogen, uden dog at én etnisk gruppe kan anses for at være dominerende, er den religiøst homogen: næsten 96 % af befolkningen er muslimer, mens de resterende 4 % er kristne.

Den gambiske befolkning er meget ung: omkring 44 % er under 15 år. Ifølge UNESCO går ca. 80 % af børnene i skole, og halvdelen af dem over 14 kan læse

og skrive. Ifølge skøn fra Den Internationale Arbejdsorganisation (ILO) var arbejdsløsheden i Gambia ca. 9 % i de seneste år (2017 til 2019), og den ville stige til 9,6 % i 2020. Denne sats er høj sammenlignet med nabolandene, navnlig Senegal (7,1 % i 2020), Guinea (4,3 % i 2020) og Guinea-Bissau (3,2 % i 2020).

5.1. Samfundet i almindelighed

Holdninger til accept eller afvisning af LGBTI-personer er resultatet af samspillet mellem mange kognitive og kontekstuelle faktorer. Vestlige undersøgelser har meget generelt fastslået, at lande, der er rigere, mere demokratiske og mindre religiøse, er mere åbne over for seksuelle minoriteter. Muslimske lande og fattige lande er mere tilbøjelige til at betragte homoseksualitet som et moralsk spørgsmål. På det mikrosociale (familie-)niveau ved vi, at en høj grad af religiøsitet i familien og fravær af religiøs mangfoldighed i nabolaget har en ret negativ indvirkning på accepten af LGBTI-personer, mens personer med et højere uddannelsesniveau generelt er mere tolerante.

På grund af manglede undersøgelser af emnet var det ikke muligt at afgøre, om faktorer, der er specifikke for den gambiske kontekst eller for de familier, som LGBT-personer kommer fra, kan spille en afgørende rolle for holdningen til en LGBT-person.

Ifølge en meningsmåling om tolerance over for homoseksuelle i 34 afrikanske lande ville kun 3 % af den gambiske befolkning acceptere en LGBT-person som nabo. Dette er den laveste acceptrate på ranglisten, hvor gennemsnittet af de 34 lande ligger på 20 %. Desuden synes tolerancen over for seksuelle minoriteter at være faldet i de seneste årtier.

I november 2019 erklærede FN's Menneskerettighedskomité, at den var "bekymret over det dybt rodfæstede patriarkat og de stereotype kønsroller". Komiteen anbefalede også, at Gambia skulle træffe foranstaltninger for at ændre den måde, som samfundet ser på LGBTI-personer.

Ifølge en gambisk akademiker, der forsker inden for sociokulturel antropologi, i Gambia, er det traditioner, islam og modernitet, der præger kønsrelationerne. Mange gambiske mænd og kvinder accepterer deres specifikke kønsroller uden at sætte spørgsmålstejn ved dem. En anden gambisk akademiker påpeger, at det gambiske samfund er kendetegnet ved forankrede sociale normer og har en tendens til at stigmatisere mennesker, hvis adfærd anses for at afvige fra disse normer. Men de socioseksuelle normer og praksisser er under forandring, primært på grund af globaliseringens dynamik.

En jurist og LGBTI-rettighedsaktivist mener, at det gambiske samfund har ringe forståelse for kønsidentitet og seksuel orientering; der hersker en binær kønsopfattelse. Mænds og kvinders roller er klart definerede. I denne sammenhæng spiller medierne en vigtig rolle i forbindelse med at fremhæve og styrke heteronormative principper og stereotyper over for LGBT-personer. Den sociale adfærdskontrol afspejles ligeledes i lovgivningen.

Ifølge ovennævnte jurist værdsættes mænd i modsætning til kvinder i det gambiske samfund. Dette forklarer, hvorfor opmærksomheden, navnlig fra pressens og de religiøse lederes side, fokuseres på mandlige homoseksuelle. Det bemærkes også, selv om loven forbyder forhold mellem mennesker af samme køn for både mænd og kvinder, at overskriften på den pågældende lovparagraf er "*Indecent practices between males*" (jf. § 147 i straffeloven og § 122 i udkastet til den nye straffelov og i bilagene dertil).

NHRC mener, at "man stadig mærker en offentlig fjendtlighed over for LGBT-personer", hvilket bekræftes af myndighedernes opfattelse af, at homoseksualitet ikke er bredt accepteret i landet. Da TRRC-repræsentanten blev spurgt om en

mulig offentlig høring af LGBTI-ofrene, erklærede hun, at en sådan høring kan være problematisk for kommissionen. Ifølge hende har den gambiske offentlighed reelt svært ved at skelne mellem at fordømme menneskerettighedskrænkelser mod LGBTI-personer og at støtte LGBTI-personer.

I en nyhedsartikel på nettet forklares fraværet af vidneudsagn i TRRC på følgende måde: Jammeh kan ikke udpeges som den eneste skyldige. Selv om han reelt skabte et klima af frygt, der tvang LGBT-personer til at gemme sig for at beskytte sig selv, kunne han ikke have haft succes dermed uden befolkningens støtte. Selv om der helt sikkert er LGBTI-personer, der har været ofre for menneskerettighedskrænkelser under Jammeh-styret, er det usandsynligt, at de tør vidne, udtalte den gambiske menneskerettighedsforkæmper Madi Jobarteh i 2019. Han tilføjede, at hvis det var kendt, at en LGBT-aktivist eller en -person overvejede at rejse et sådant emne i TRRC, ville han være bekymret for personens sikkerhed. Ifølge en gambisk advokat tør næsten ingen civilsamfundsorganisation eller menneskerettighedsforkæmpere åbent tage LGBT-spørgsmålet op.

I oktober 2019 udtalte en læge, der var opfordret til at vidne for TRRC som ekspert i kønsbaseret vold, at der på grund af den høje stigmatisering af LGBTI-personer i Gambia "praktisk talt ikke var plads til dem", og heller ikke til, at de åbent kunne afsløre deres kønsidentitet.

Den gambiske presse videregiver jævnligt holdninger, der forklarer, at Gambia, som et religiøst og troende land, ikke kan acceptere homoseksuelle forhold eller ægteskaber, da de strider mod de lokale, kulturelle og religiøse værdier. Homoseksualitet betragtes der for at være en synd. En gambisk jurist understreger, at i Gambia er ikke kun den troende muslimske befolkning, men også de kristne imod homoseksuelle forhold. Under evalueringen af borgerlige og politiske rettigheder ved Menneskerettighedskomiteen i 2018 forklarede den gambiske delegation endvidere, at afkriminaliseringen af homoseksualitet på grund af kulturelle og religiøse aspekter er et ømtåleligt emne i Gambia, som skal håndteres forsigtigt for at undgå at skade medlemmerne af LGBTI-samfundet.

Ifølge flere kilder forbinder den gambiske befolkning ofte homoseksualitet med pædofili og endog med rovdyrisk adfærd. Da vi, under vores besøg hos den gambiske fængselsadministration i Banjul, spurgte om medfangers mulige overfald på homoseksuelle fanger eller dem, der mistænkes for at være det, henviste vores samtalepartner til en europæisk, pædofil fange.

Mange gambiere mener, at homoseksualitet ikke findes i deres land, mens andre mener, at den er importeret. Som eksemplet ovenfor også viser, opfattes homoseksualitet ofte som en ikke-afrikansk eller endog ikke-gambisk praksis, der er importeret fra Vesten eller Europa. Der er en myte om, at homoseksuelle i Gambia alle er migranter. Desuden opfattes fremme af LGBTI-personers rettigheder som en prioritet for Vesten, som den forsøger at påtvinge i Afrika. Der opstod i maj 2020 en kontrovers, efter at repræsentanten for Den Europæiske Union i Gambia lagde en besked op på Facebook om fejring af den internationale dag mod homofobi. Den Europæiske Union er blevet beskyldt for at ville påtvinge Gambia legalisering af homoseksuel praksis (endog ægteskab mellem personer af samme køn).

Homoseksualitet er ligeledes forbundet med sexturisme. Da udenlandske homoseksuelle mænd er kendt for at være velhavende, forsøger nogle unge gambiske "gigoloer" aktivt at møde dem på nettet for at udnytte deres generøsitet. I den forbindelse giver nogle af dem udtryk for, at de er afvist af samfundet og deres familie på grund af deres homoseksuelle forhold. De håber, at udlændingen vil føle sig skyldig og sende dem penge. Det er dog ildeset at tjene penge ved at netværke med MSM, selv blandt unge mænd, der lever af deres romantiske erobringer. De, der opretter profiler på homoseksuelle sider, er diskrete omkring

det.

Vi bemærkede også under vores rejse i Gambia, at flere lokale samtalepartnere forbandt eller sidestillede homoseksualitet med ægteskab mellem personer af samme køn. Denne opfattelse findes også i den gambiske presse.

Ifølge en international organisation, der er aktiv i Gambia, accepterer familier ofte ikke, at et af familiemedlemmerne er LGB. De frygter at blive udstødt. En gambisk organisation nævner eksemplet med en ung mand, der blev stukket ned, efter at hans familie havde fundet ud af, at han var homoseksuel.

Ifølge en rapport om social accept af LGBT-personer rundt om i verden ligger Gambia på 117. pladsen (ud af 174) med hensyn til den samlede accept af LGBT-personer i perioden 2014 til 2017. Madi Jobarteh, en gambisk menneskerettighedsforkæmper, er af den opfattelse, at situationen for LGBT-personer vil forblive uændret i lang tid, da gambiere ikke er klar til at acceptere, at den ændrer sig.

Nogle former for nærhed mellem mænd accepteres dog som et tegn på hengivenhed, for eksempel, at venner holder hinanden i hånden eller sover i samme seng.

Tidligere var fænomenet *góor-jigéen* ("mand-kvinde" på Wolof), eller feminine mænd, endog klædt som kvinder, velaccepteret i Gambia indtil omkring 1990'erne. Det gambiske samfund begyndte gradvist at forbinde *góor-jigéen* med seksuelle handlinger (homoseksuelle) og forkastede fænomenet. Udtrykket er nu nedsættende og refererer til homoseksuelle eller feminine mænd.

5.2. Ledernes stillingtagen

Præsident Adama Barrow erklærede i februar 2017, få dage før sin formelle indsættelse, at "der ikke stilles spørgsmål om homoseksualitet i Gambia". Denne udtalelse er blevet fortolket på modstridende måder: Mens nogle så den som en måde at tage afstand fra hans forgængers hadefulde og homofobiske retorik på, så andre den snarere som en strategi for at undgå at skulle tage stilling til dette følsomme emne. Siden da har regeringen gentagne gange understreget, at den ikke har til hensigt at afkriminalisere homoseksuelle forhold og har endda for nylig tilføjet, at den end ikke overvejer at revidere lovene om homoseksualitet.

Det ser ud til, at der generelt hersker enighed blandt politikere om at være imod afkriminalisering af homoseksuelle. Desuden er de gambiske politikere ifølge ovennævnte jurist og aktivist særligt homofobiske i valgperioderne. Denne holdning findes i andre lande på kontinentet, hvor politikere, der slår til lyd for intolerance over for LGB-personer, opnår opmærksomhed på grund af befolkningens stærke religiøsitet.

Nogle få politiske ledere har talt for at legalisere forhold mellem personer af samme køn, herunder lederen af *United Democratic Party* (UDP), Ousainou Darboe, i april 2017, da han var udenrigsminister. Men i juni 2020 erklærede samme Darboe, at hans parti var kategorisk imod afkriminalisering af homoseksualitet, og at han ville kæmpe imod en sådan revision af lovene, og tilføjede, at han aldrig selv havde støttet et sådant projekt.

For så vidt angår de religiøse ledere, har *Gambia Supreme Islamic Council* (GSIC) offentliggjort et holdningspapir om udkastet til en ny forfatning, hvori rådet anmoder om, at paragraffen om ret til indgåelse af ægteskab skal præciseres, så den ikke kan fortolkes således, at den omfatter ægteskab mellem personer af samme køn. Rådet opfordrede ligeledes til, at ordet "sekulær" skulle fjernes, navnlig fordi "sekularisme fremmer homoseksualitet", og det truede med at opfordre landets muslimer til at boykotte forfatningsudkastet. I juni 2020 udtalte en imam, at homoseksuelle ifølge nogle hadither burde dræbes, og at de mennesker, der

støttede dem, har begået store synder.

I Gambia er læse- og skrivefærdighederne relativt lave (ca. 51 % i 2015), og der undervises hovedsageligt i *madrasas* (koranskoler) frem for i offentlige skoler. Derfor har befolkningen tillid til råd fra religiøse lærere og samfundsledere. Religiøse ledere nyder en høj grad af troværdighed, og befolkningen ser ud til at være klar til at følge deres stemmeanbefalinger.

Religiøse lærere har ligeledes en stor indflydelse på samfundsledere såvel som den politiske elite. Som følge heraf udtaler samfundsledere sig resolut imod LGBT-personer.

5.3. Mediernes rolle

Selv om medierne påvirker samfundets holdninger, påvirkes de også af værdierne i et samfund, som de er en afspejling af.

Ved gennemsyn af den gambiske presse på nettet finder man generelt kun få artikler, der omhandler homoseksualitet eller LGB-personer. Dette tema forekommer derfor ikke regelmæssigt at være genstand for offentlig debat.

Ifølge en gambisk ngo lægger de gambiske medier, i stedet for at spille en konstruktiv rolle og oplyse deres publikum om menneskerettighedsprincipperne, vægt på patriarkalske og heteronormative principper om køn og seksualitet og forstærker stereotyper om LGBTI-personer. Religiøse ledere, som generelt taler imod homoseksualitet, bliver også ofte citeret i de gambiske og afrikanske medier.

I mindst ét tilfælde har et medie tilskyndet til vold mod LGBT-personer. I januar 2019 lækkede en radiovært i radioen adresserne på lejligheder, hvor LGBTI-personer boede, og opfordrede lytterne til at overfalde dem. Opfordringen blev fulgt, men vi har ingen oplysninger om omfanget af overfaldet og de skader, det har forvoldt.

Der opstod i maj 2020 en kontrovers i den gambiske presse, efter at EU's delegerede til Gambia offentliggjorde et Facebook-opslag til minde om den internationale dag mod homofobi. I sociale netværk og den gambiske presse er EU blevet anklaget for at fremme homoseksualitet i Gambia og mistænkt for at ville udveksle midler til legalisering af homoseksuelle ægteskaber i Gambia. Efter flere uger forklarede den EU-delegerede, at EU ikke driver lobbyvirksomhed i denne henseende og respekterer de beslutninger, der træffes af Gambia, mens den gambiske regering understregede, at den ikke påtænker at afkriminalisere homoseksualitet eller endog at revidere lovene om emnet. Regeringens talsmand tilføjede, at rygter om, at regeringen overvejede at lempe lovene om homoseksualitet i bytte for midler, blot var politisk propaganda.

NHRC offentliggjorde under samme kontrovers sin årsrapport for 2020, hvori den opfordrede den gambiske stat til at træffe foranstaltninger for at beskytte LGBT-personers menneskerettigheder i Gambia. Herefter offentliggjorde flere aviser opfordringer til opløsning af NHRC og til, at Imam Baba Leigh skulle træde ud fra NHRC eller endog fjernes som imam. Han svarede, at han ikke ville træde tilbage.

6. Dagligdagen for LGB-personer

Som anført ovenfor påvirker en lang række faktorer samfundets og familiers accept af LGB-personer. Accept i familien har imidlertid en stor indflydelse på LGBTI-personers mentale og fysiske helbred, da familiekredsen kan spille en vis beskyttende rolle.

Bortset fra de relativt generelle faktorer, der er behandlet i kapitel 5.1 ovenfor, har det ikke været muligt at få informationer om individuelle faktorer eller faktorer, der

er specifikke for den gambiske kontekst, og som kunne påvirke situationen for LGB-personer i positiv eller negativ retning.

6.1. Udtryk, der anvendes i Gambia

En universitetsundersøgelse afslører de udtryk, som MSM bruger til at beskrive sig selv: *yoos* ("gentlemen"), *ibbi* ("boys") og *coba*. Ifølge denne undersøgelse er *yoos* ofte ældre og mandige af udseende, mens *ibbis* er unge, mere feminine og nogle gange ret prangende klædt. *Coba* er et nyere udtryk, der blev brugt som en kode mellem MSM for at genkende hinanden. Men betydningen af dette ord blev afsløret af en sanger og mistede dermed sin kodeværdi. I bymæssig sammenhæng anvendes også følgende udtryk: *gay*, *homo* og *battyman* eller *batimen*.

Goor-jigeeen er i dag en nedsættende betegnelse for en feminin mand og kan bruges til at henvise til homoseksuelle mænd.

Det var ikke muligt at finde nogen specifik terminologi vedrørende KSK.

6.2. Synlighed

I Gambia tilstræber LGB-personer generelt at være usynlige. Ifølge en organisation, der er aktiv inden for menneskerettigheder, inklusive for LGB-personer i Gambia, mener mange medlemmer af samfundet, at jo mere opmærksomhed de får, jo mere er de i fare. Ifølge en undersøgelse af hadforbrydelser mod LGBTI-personer i Commonwealth efterlader udbredt homofobi kombineret med kriminaliseringen af forhold af samme køn LGBTI-personer med en konstant frygt for potentielt misbrug, vilkårlig anholdelse eller tilbageholdelse.

Der findes derfor ikke noget dedikeret mødested i Banjul eller omegn, fordi det ville være for farligt at mødes. Der findes derfor heller ikke organisationer af LGBTI-personer, der forsvare deres rettigheder, som det er tilfældet i andre lande i regionen. I en rapport fra *Pennsylvania Law School* fremhæves risikoen for sociale konsekvenser for organisationer, der åbent er LGBT-venlige.

Ovennævnte organisation forsøger at organisere diskussionsgrupper cirka en gang om måneden, hvor omkring ti personer kan mødes og udveksle erfaringer. Da risikoen for overfald er høj, afholdes disse møder på steder med øget sikkerhed.

Ifølge nogle undersøgelser giver internetsider og sociale netværk MSM mulighed for at møde udenlandske partnere eller gambiere fra diasporaen (kaldet "*semesters*"). De mest brugte websteder og netværk er: Grindr, Hornet, facebook, Tagged, Moco Space, Gay Romeo og Bull Chat. Brugen af disse platforme til møder med lokale partnere nævnes ikke i disse undersøgelser.

I Afrika censurerer nogle LGBT-personer deres adfærd af frygt for stigmatisering, misbrug eller vold og bliver dermed "deres egen fangevogter". I Gambia har mange MSM et "officielt" forhold til en kvinde og er nogle gange gift. De kan på den måde skjule deres seksualitet og opfylde de sociale forventninger til mandlig fremtræden.

Som allerede nævnt ovenfor har ingen LGBTI-person, der har været udsat for menneskerettighedskrænkelser under Jammeh-styret, til dato vidnet for TRRC. Det skyldes formentlig de tv-transmitterede, offentlige høringer, da en sådan synlighed kan være farlig.

Det skal bemærkes, at der i en akademisk undersøgelse om Gambias seksuelle økonomi berettes om begivenheder eller ceremonier i "homosociale" rum, hvor unge MSM, der ofte er feminine, spiller rollen som animatorer. Det har ikke været muligt at finde mere specifikke informationer om disse rum og typen af arrangementer.

6.3. Adgang til bolig og beskæftigelse

Ifølge en organisation, der er aktiv inden for LGBTI-rettigheder i Gambia, er en stor del af LGB-personerne i Gambia arbejdsløse. Som nævnt i det foregående kapitel afslører en akademisk undersøgelse, at "*ibbis*" i homosociale rum kan påtage sig animationen af begivenheder eller ceremonier. De kan også udføre visse opgaver som værtinder, publicister eller påklædningsrådgivere for kvinder.

Nogle LGB-personer, hvis seksuelle orientering er blevet afsløret, bliver udstødt af deres familier eller fordrevet fra deres hjem. Adgang til bolig er vanskelig for LGB-personer. Personer, hvis homoseksualitet opdages, får generelt deres lejemål opsagt.

6.4. Adgang til sundhedspleje

Adgang til sundhedspleje kan være problematisk for LGB-personer. Ifølge en samtalepartner nægter hospitalerne generelt at behandle en LGB-patient, hvis patientens seksuelle orientering er kendt. Ifølge en læge, som TRRC har interviewet om kønsbaseret vold, er LGBT-personer generelt bange for at tage på hospitalet. Selv om hiv-behandling for eksempel er gratis, tør mange LGBTI-personer ikke tilmelde sig dette subsidierede program, fordi de frygter spørgsmål fra det medicinske personale, som kan afsløre dem. Et andet problem er, at antiretrovirale behandlinger øger følelsen af sult. For LGB-personer, der lever under usikre forhold, og som har mistet støtten fra deres familie, er dette en yderligere hindring for adgang til behandling.

En undersøgelse, der blev offentliggjort i 2020, viste, at kriminalisering af homoseksuelle forhold øger risikoen for hiv-smitte blandt MSM. Undersøgelsen sammenlignede situationen for MSM i ti afrikanske lande, herunder Gambia: I lande med høj kriminalisering (Gambia, Nigeria og Cameroun) var 52 % hiv-positive, sammenlignet med 8 % i lande, der ikke forbyder homoseksuelle relationer (Burkina Faso, Elfenbenskysten, Guinea-Bissau, Rwanda). I lande med en høj grad af kriminalisering gør juridiske hindringer det normalt vanskeligt at registrere organisationer, der støtter homoseksuelle mænd, eller deres aktiviteter hindres.

I en universitetsundersøgelse nævnes et center til forebyggelse af hiv/aids og seksuelt overførte sygdomme, som har været åbent i Banjul-området i flere år under sundhedsministeriet. Centeret er rettet mod udsatte grupper, såsom MSM og sexarbejdere. Forfatteren mener, at denne "*backdoor policy*", der blev indført under Jammeh, sandsynligvis blev påtvunget ham af internationale donorer. Ifølge en universitetsforsker, der uden tvivl beskriver samme struktur, er det et værested, som tilbyder psykosocial støtte og rådgivning om reproduktiv sundhed til MSM, sexarbejdere og tidligere stofbrugere. Denne samtalepartner forklarer dog, at det er en struktur, der ikke er godkendt af myndighederne. Den annoncerer ikke og får uformelt materialer (kondomer osv.) via nogle få statslige instanser.

6.5. Homofobisk vold

Det forklares i en rapport om "hadforbrydelser" mod LGBTI-personer i Commonwealth-lande (20 lande, herunder Gambia), at der er en sammenhæng mellem forbuddet mod forhold mellem personer af samme køn og voldeligt had mod LGBTI-personer: Loven fremmer og fastholder således dette fjendtlige miljø.

Der er generelt kun lidt omtale af vold mod LGBTI-personer i den gambiske presse.

En gambisk læge, der var opfordret til at vidne som ekspert under TRRC-høringerne, erklærede, at vold mod LGBT-personer sjældent anmeldes. En stor del af den homofobiske vold finder generelt sted i familien og forties uden for

familien.

Efter at der ikke længere er anholdelser eller retsforfølgelser af LGBT-personer under den nye regering, er der sket en stigning i "*social policing*" og i den interpersonelle vold mod LGBT-personer.

Der nævnes tre former for vold i rapporten om vold mod LGBTI-personer i Commonwealth:

- kollektive overfald;
- seksuel vold (nogle gange med inddragelse af familiemedlemmer);
- vold fra statens side. Sidstnævnte kategori omfatter misbrug og vold begået af medlemmer af administrationen, navnlig ordensmagten (jf. kap. 4.1 Beskyttelse fra ordensmagtens side).

Med hensyn til kollektiv vold har to interviewede kilder hver nævnt et eksempel. Det er dog ikke klart, om det er den samme hændelse:

- LGB-personer blev angrebet af en gruppe naboer på grund af deres seksuelle orientering og derefter afpresset af betjente på den politistation, hvor de havde søgt tilflugt.
- I januar 2019 lækkede en radiovært i radioen adresserne på lejligheder, hvor LGBTI-personer boede, og opfordrede lytterne til at overfalde dem. Opfordringen blev fulgt.

Det har med hensyn til seksuel vold mod LGB-personer ikke været muligt at finde eksempler på sådanne sager i Gambia. Det er ifølge en gambisk menneskerettighedsforkæmper svært at indsamle beretninger om seksuel vold i Gambia på grund af en kulturel misforståelse af, hvad denne vold er, og stigmatiseringen omkring den.

I forbindelse med vold i hjemmet nævnte en gambisk organisation navnlig eksemplet med en ung mand, der blev stukket ned, efter at hans familie havde opdaget, at han var homoseksuel.

6.6. Strategier vedtaget af LGB-personer

Mænd er generelt ikke underlagt stærk familiekontrol. De kan derfor lettere mødes og forsamles. Unge mandlige landsbyboere kan også flytte til byen for at slippe for familiens opsyn. En gambisk medarbejder i en international organisation mener dog, at en person, der er "stemplet" LBGTI, i betragtning af landets størrelse ikke kan starte et nyt liv andre steder i anonymitet.

Som allerede nævnt ovenfor forsøger de fleste LGB-personer at undgå at blive bemærket, fordi de mener, at jo mere opmærksomhed de får, jo større fare er de i. Derudover lever mange LGB-personer i heteroseksuelle ægteskaber. Ifølge en undersøgelse om seksualitet i Gambia mener mange MSM, at de skal have en partner eller en kone for at skjule deres seksualitet og opfylde de sociale forventninger til mandlig fremtræden. Størstedelen af de MSM, der blev interviewet til denne undersøgelse, forklarede, at de kun lejlighedsvis har forhold til mænd. Nogle oplyste, at de havde en fast partner i et naboland (Senegal eller Guinea), hvor de fra tid til anden tog hen for at mødes med ham ude af syne for deres slægtninge.

En universitetsforsker forklarede, at peer-underviserne fra mødestedet for MSM, der er nævnt ovenfor, regelmæssigt er mål for trusler, og de fleste af dem har været nødt til at flytte flere gange. Når de oplever, at "situationen bliver for farlig", tager de til Senegal, hvor de bliver, indtil de føler, at de kan vende hjem.

Den samme forsker oplyste, at en LGBT-aktivist i Senegal havde fortalt ham, at

hun mellem 2017 og 2019 havde mødt mindst 115 gambiske LGBT-personer, der var kommet til Senegal som midlertidige flygtninge.

En gambisk aktivist forklarede, efter at hun var blevet spurgt om disse menneskers tilbagevenden til Gambia, at MSM, der søger tilflugt i Senegal, ikke bliver behandlet godt og har svært ved at finde et levebrød. De foretrækker derfor generelt at vende tilbage efter en vis tid.

En akademisk undersøgelse nævner, at nogle unge gambiske MSM, kaldet *ibbis*, kurtiseres af ældre kvinder med højere social status. Til gengæld for seksuelle tjenester tilbyder kvinderne dem beskyttelse.

7. Kvinders særlige situation

Der er generelt kun få oplysninger om kvinder, der har sex med kvinder (KSK) i det engelsksprogede Vestafrika. I Gambia refererer udtrykket "homoseksualitet" generelt kun til mænd. Det oplyses i en artikel om kvinders seksualitet i Afrika, at det i forbindelse med politisk homofobi og strafferetlige sanktioner i nogle afrikanske lande, herunder Gambia, er særdeles vanskeligt at bryde de afrikanske, lesbiske kvinders tavshed.

I Gambia er KSK-kvinder nærmest "usynlige". En forsker mener, at dette dels skyldes kvinders lave status i det gambiske samfund, og dels det mandlige, familiemæssige eller moralske tilsyn, som kvinder er underlagt. Unge kvinder forventes at bo i familiens hjem, indtil de gifter sig, og de har ikke den samme bevægelsesfrihed som unge mænd. Som følge heraf er kvinder mindre i centrum for diskussioner, og KSK, i modsætning til MSM, har mindre mulighed for at mødes frit, hvilket reducerer deres synlighed.

Det "straffende" aspekt af synlighed for lesbiske kvinder fremhæves i ovennævnte artikel. Disse kvinder er faktisk i årtier blevet beskyldt for at forråde deres forplantningsrolle og rolle som vogter af traditioner i lande, hvor køn er strengt defineret af postkolonial, nationalistisk retorik. I øvrigt forhindrer den sociale kontrol, at kvinder kan forlade forældrenes hjem for at bosætte sig i byen. De emigrerer generelt ikke på grund af den fare, der er forbundet med at rejse for en kvinde.

Ifølge en rapport om "hadforbrydelser" mod LGBTI-personer i Commonwealth-lande udsættes lesbiske eller biseksuelle kvinder for korrigerende voldtægt, hvoraf en stor del finder sted inden for familien. En rapport fra Amnesty International viser, at vold mod lesbiske kvinder i Afrika syd for Sahara oftest finder sted i deres hjem, og at gerningsmændene oftest ud over familiemedlemmer er naboer eller kolleger. Disse kvinder er også ofre for psykisk vold.

I Gambia bliver lesbiske kvinder ofte gift, nogle gange i æresægteskaber. Vold er generelt almindelig i sådanne ægteskaber, herunder voldtægt, tvungen graviditet og anden fysisk vold. Det sker nogle gange, at lesbiske piger nægter at blive gift. De bliver derefter fordrevet fra familiens hjem og ender nogle gange med at arbejde som prostituerede for at forsørge sig selv.

8. Konklusion

De indsamlede oplysninger giver et ufuldstændigt og broget billede af LGB-personers situation i Gambia. Oplysningerne fokuserer i høj grad på MSM og indeholder kun få brudstykker af KSK'ernes dagligdag.

Juridisk set er situationen relativt klar: forhold mellem personer af samme køn er strafbare – og skal forblive det, når straffeloven er blevet revideret. Men under den nuværende regering bliver sådanne forhold generelt ikke retsforfulgt eller dømt.

Den nylige dom på syv års fængsel til en senegalesisk statsborger for forsøg på unaturlige handlinger rejser imidlertid spørgsmål. Da der ikke foreligger detaljerede oplysninger om baggrunden for denne sag, er det ikke muligt at forstå sagens nærmere omstændigheder. Det skal dog bemærkes, at der er en klager, hvilket betyder, at der er indgivet en formel klage. Det var derfor ikke myndighederne, der indledte denne straffesag. Det er nu uvist, om der er tale om et enkeltstående tilfælde, eller om andre vil følge efter.

I tilfælde af problemer med tredjeparter tør LGB-personer generelt ikke gå til politiet. På grund af kriminaliseringen af forhold mellem personer af samme køn er de nemlig lettere bytte for afpresning fra ordensmagts side, selv om de bestemt ikke er de eneste, der handler på denne måde. Hvis deres rettigheder er blevet krænkede, kan de, ligesom alle personer med bopæl i Gambia, indgive en klage til NHRC, en organisation, der har udtalt sig til støtte for beskyttelse af LGBT-personers rettigheder.

Den konkrete situation for LGB-personer er fortsat vanskelig at forstå; kilderne er sparsomme og ufuldstændige og giver ikke mulighed for en differentieret læsning. De fleste kilder beskriver et gambisk samfund, der er dybt homofobisk og diskriminerende over for enhver form for afvigelse fra etablerede sociale normer. Nogle kilder taler i den sammenhæng om udelukkelse og forskellige former for fysisk eller psykisk vold mod LGB-personer, hvis seksuelle orientering er blevet afsløret, ofte inden for familiekredsen. Vold anmeldes sjældent, og dens hyppighed eller omfang kendes ikke. Men da NHRC har fundet det nødvendigt at opfordre staten til at beskytte LGBT-personer, skyldes det sandsynligvis, at den er opmærksom på visse hændelser.

I dagligdagen synes de fleste MSM at forsøge at være så usynlige som muligt, hvilket til dels forklarer manglen på særlige mødesteder og LGB-organisationer i landet. Mange MSM føler sig angiveligt tvunget til at leve et heteroseksuelt liv udadtil for at opfylde de sociale forventninger. Afsløring af deres seksuelle orientering kan få sociale konsekvenser, både med hensyn til forholdet til deres familie og muligheden for at få arbejde, bolig og endda sundhedspleje. Situationen for mænd, der er kendt for at være MSM, synes i øvrigt at være så alvorlig, at nogle anser det for nødvendigt at skjule sig midlertidigt i Senegal.

Det afsløres imidlertid i en akademisk undersøgelse, der er udarbejdet af en gambisk forsker, at der er visse områder, hvor MSM tolereres, ja endda værdsættes, da de er ansvarlige for at animere arrangementer og ceremonier. Den pågældende undersøgelse er ikke særlig eksplicit om emnet, men den antyder, at visse erhvervssektorer, især events, muligvis også kommunikation og mode, er mere tolerante over for MSM. Det skal bemærkes, at denne synlighed tilsyneladende ikke er gratis for sidstnævnte, da det anføres i undersøgelsen, at disse unge mænd modtager beskyttelse fra indflydelsesrige kvinder i bytte for seksuelle ydelser.